

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma: 6.Pf.20.399/2023/5.

A felperes:

felperes

felperes címe

A felperes képviselője:

Tóth Balázs Gergely Ügyvédi Iroda,

eljáró ügyvéd: Dr. Tóth Balázs Gergely

ügyvéd címe

Az alperes:

alperes

alperes címe

Az alperes képviselője:

dr. Kósa Balázs ügyvéd

ügyvéd címe

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

Az elsőfokú bíróság: Budapest Környéki Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma: 4.P.20.182/2022/15. sz. ítélet

A fellebbezést benyújtó fél: felperes (16. sorszám alatt)

Ítélet

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 635.000 (hatszázharmincötezer) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy 60 napon belül fizessen meg az államnak 2.500.000 (kétfmillió-ötszázezer) forint fellebbezési illetéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételei számlájára.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] A felperes a keresetében a 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:9. §-a, 6:95. §-a és 6:108. § (2) bekezdése alapján annak a megállapítását kérte, hogy a szám1 számú közjegyzői okiratba foglalt, az alperesnek címzett tartozáselismerő nyilatkozata érvénytelen. A felperes állítása szerint a tartozáselismerő nyilatkozata tartalmával ellentétben 2011. november 1-jén és 9-én nem kötött kölcsönszerződést az alperessel, hanem közöttük 2011-ben mezőgazdasági integrátori szerződés jött létre. A szerződés alapján az alperes integrátorként 30.000.000 forintot adott át neki, beruházás céljából. Az alperestől kapott pénzösszeg felhasználásával megtermelt gabona értékesítéséből befolyó bevételből vállalta a kapott összeg visszafizetését az alperes számára. Az integrátori szerződés a feleknek fel nem róható okból megghiúsult. Ennek ellenére az alperes a teljes összeg, és annak havi 2 % kamata megfizetését követelte. Ezért, illetve azért is, mert a kikötött kamat mértékét eltúlzottnak tartotta, az elszámolás érdekében több alkalommal egyeztetett az alperessel, eredménytelenül. 2015. április 28-án a tartozáselismerő nyilatkozatát azért tette, mert az alperes, azt ígérte, hogy a vele kapcsolatban álló cég1 Kft. integrátori szerződés alapján 200.000 euró támogatást nyújt, amely támogatás folyósításának feltétele volt a felperes alperes felé fennálló

tartozásának a megfizetése. Állította, hogy a támogatásként átadott összeg felhasználásával megtermelt termény vételárából az alperessel és a Kft-vel is el tudott volna számolni. A felperes érvelése szerint érvényesen létrejött kölcsönszerződés hiányában a kölcsön visszafizetésére tett kötelezettségvállalás sem lehet érvényes. A nemlétező szerződésen, illetve az eredetitől eltérő jogcímen kiállított tartozáselismerés a Ptk. 6:26. §-ába ütközik, ezért semmis.

[2] Az alperes az érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Az alperes arra hivatkozott, hogy a felperes a tartozáselismerő jognyilatkozatát egy éven belül nem támadta meg. Állította, hogy a felperes részére 2011-ben kölcsönt nyújtott. Előadta, hogy integrátori szerződést nem kötött a felperessel, és ilyen szerződést magánszemélyként nem is köthetett volna. Valótlan a felperesnek az az állítása, hogy a tartozása nem áll fenn.

[3] Az elsőfokú bíróság az ítéletével a keresetet elutasította, és a felperest az alperes javára 500.000 forint + áfa ügyvédi munkadíjból álló perköltség, a Magyar Államnak az állami adó- és vámhatóság illetékbevételei számlájára pedig 1.500.000 forint meg nem fizetett kereseti illeték megfizetésére kötelezte.

[4] Az elsőfokú bíróság az ítéletének indokolásában tényként állapította meg, hogy a felperes 2015. április 3-án integrátori szerződést kötött az cég1 Ingatlanfejlesztő Korlátolt Felelősségű Társasággal, amelynek ügyvezetője az alperes házastársa volt. A szerződés alapján a Kft. mint integrátor a 2015. évi gazdálkodásához szükséges anyagi források megteremtéséhez 200.000 euró hozzájárulást adott a felperesnek A pénzüsszeg folyósításának feltétele volt, hogy a felperes az alperes felé fennálló tartozását közjegyzői okiratban elismerje. A felperes ezért 2015. április 28-án a 11069/Ü/225/2015/1. számú közjegyzői okiratban elismerte, hogy a 2011. november 1. és november 9. napján kötött kölcsönszerződések alapján az alperes felé 60.000.000 forint tőke és ennek ügyleti kamata, összesen 78.000.000 forint tartozása áll fenn, amelynek megfizetését legkésőbb 2015. december 31-ig vállalta. A visszafizetési határidő eredménytelenül telt el, ezért az alperes 2019. március 6-án közjegyzői okirat alapján bírósági végrehajtást kezdeményezett a felperessel szemben, amely 126.V.0528/2019. számon van folyamatban. A felperes 2019. április 9-én az cég1 Kft. felé a szám2 számú közjegyzői okiratba foglalt kötelezettségvállaló nyilatkozatot tett. A Budapest Környéki Törvényszék előtt 4.P.20.183/2022 számon a közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozata érvénytelenségének megállapítása íránt az cég1 Kft-vel szemben indított perben az elsőfokú bíróság a keresetét elutasította.

[5] Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában ismertette a Ptk. 6:26. §-át, a kapcsolódó ítélezési gyakorlatot (EBH2001. 467., EBH2001. 411., BH2012. 92., EBH2000. 309.), valamint a Pp. 323. § (1)-(2) bekezdését. Kifejtette, hogy mindezekre tekintettel a közokiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozatával szemben a felperesnek kellett bizonyítania, hogy az alperes felé kölcsön jogcímen nem áll fenn 78.000.000 forint tartozása. A bizonyítási érdeke ellenére a felperes a tárgyalásokon nem jelent meg, személyes nyilatkozatot nem tett. Vele ellentétben az alperes ellentmondásmentes, a logika szabályainak megfelelő nyilatkozatot tett a kölcsön folyósítására nézve, és okszerű magyarázatát adta

annak is, hogy miért nem állnak már rendelkezésére a kölcsön folyósításával kapcsolatos kimutatásai. A bíróság utalt arra, hogy a felperes csak 6 év elteltével indított pert a kötelezettségvállaló nyilatkozata érvénytelenségének a megállapítása iránt. A felperes nem állította, hogy fenyegették, kényszerhelyzetben, vagy tévedésben lett volna a nyilatkozatának a megtételekor, vagy hogy más megtámadási ok állna fenn. Az alperessel szemben az integrátori szerződés alapján fennálló tartozásának a tényét, és annak 30.000.000 forint + havi 2 % kamat összegéte felperes maga is elismerte. A felperes a saját nyilatkozatának ellentmondásait az eljárás során nem oldotta fel, ezért kérdéses maradt, hogy ha nem áll fenn a tartozása, akkor miért tett közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozatot, és miről egyeztetett éveken keresztül az alperessel. Erre önmagában az cég1 Kft. által biztosított 200.000 euró nem elégséges magyarázat, mivel annak forintellenértéke kevesebb, mint a felperes által elismert tartozás összege.

[6] A bíróság rámutatott arra is, hogy az integrátori szerződés egy speciális szerződés, annak jogszabály által meghatározott szigorú feltételei vannak. Magánszemélyként az alperes nem köthetett a felperessel ilyen típusú szerződést, ezért kizárólag kölcsön jogcímén biztosíthatta a felperes részére a pénzüsszeget, miután arra nézve nem merült fel adat, hogy azt ajándékként, vagy valaminek az ellenértékeként fizette.

[7] Az elsőfokú bíróság a felperes tanúk kihallgatására irányuló bizonyítási indítványát elutasította, , egyrészt azért, mert a felperes a személyes nyilatkozattétele érdekében a tárgyaláson nem jelent meg, másrészt pedig azért, mert álláspontja szerint az alperes előadása alapján a tanúknak a felek jogviszonyáról csak közvetett tudomása lehetett.

[8] Az elsőfokú ítélettel szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen a Pp. 381. §-a alapján az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat meghozatalára utasítását, másodlagosan az ítélet megváltoztatását és a keresetének teljesítésétkérte.

[9] A felperes a fellebbezésében sérelmezte, hogy az elsőfokú ítéletben megállapított tényállás hiányos, és az nincs összhangban az ítélet jogi indokolásával. Az ítélet ugyanis egyáltalán nem tartalmazza, hogy milyen jogcímen, mióta és milyen összegű tartozása áll fenn az alperessel szemben, holott a bíróságnak éppen az lett volna a feladata, hogy megállapítsa, hogy a közjegyzői okiratban foglaltakhoz képest milyen jogviszony jött létre a felek között. Hivatkozott arra, hogy a BH1998. 530. számon közzétett eseti döntés értelmében a bíróságnak nemcsak a tartozáselismerés létrejötte, hanem az elismert tartozás alapjául szolgáló jogviszony tekintetében is meg kell állapítani a tényállást. Kifogásolta, hogy a 4.P.20.183/2022. ügyszámon párhuzamosan folyó perrel kapcsolatban az elsőfokú bíróság nem rögzítette az ítéletében, hogy a benyújtott fellebbezése folytán a keresetét elutasító ítélet nem jogerős.

[10] A felperes az elsődleges fellebbezési kérelmét arra is alapította, hogy a személyes meghallgatásának, valamint a tanúbizonyítási indítványainak a mellőzésével az elsőfokú bíróság megsértette a tisztességes eljárás követelményét, valamint a Pp. 267. §-át, 268. §-át és 276. § (1) bekezdését. Kifogásolta, hogy a személyes meghallgatása érdekében az elsőfokú bíróság nem idézte, csupán felhívta a képviselőjét az előállítására. Álláspontja szerint a személyes meghallgatásra való idézésnek ez a formája nem szabályszerű, ezért a személyes nyilatkozattételének az elmaradása nem róható a terhére. Állította továbbá, hogy a nemleges állítás bizonyításához a közvetett bizonyítékok is elegendőek. A tanúbizonyítási indítványainak a mellőzése ezért jogszabálysértő azon az alapon, hogy a személyes meghallgatása érdekében a tárgyaláson nem jelent meg, és a tanúk a kérdéses tényekről csak közvetett információval rendelkeznek.

[11] A felperes álláspontja szerint a tartozáselismerés közokiratba foglalása nem bizonyítja az abban foglalt jogcím valóságát, ezért az elsőfokú bíróság tévesen értelmezte a Ptk. 6:26. §-át. A felperes szerint az elsőfokú bíróság megsértette a pártatlanság követelményét azzal, hogy az ő személyes meghallgatását az alperes meghallgatását követően elvetette. Hangsúlyozta, hogy a bíróság jogszerűen nem alapozhatta volna a keresetet elutasító döntését az alperes személyes előadására. Az alperes az eredeti írásbeli szerződés hiányára nem adott életszerű magyarázatot, az ugyanis nem tekinthető annak, hogy a tartozáselismerést követően erre már nem volt szüksége, hiszen a tartozáselismerés a tartozás jogcímét nem változtatja meg.

[12] A felperes hivatkozott arra, hogy nem a tartozásának fennállását, hanem csupán a 2011-ben kötött integrátori szerződés alapján fennálló elszámolási kötelezettségét ismerte el, azzal azonban, hogy az integrátori szerződés beruházási, kockázatelemet is tartalmazó jellege folytán a teljes beruházott összeg havi 2%-os kamattal történő visszaadása nem feleltethető meg a jogviszony jellegének. Ezzel összefüggésben a felperes sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság az érintett jogszabály megjelölése nélkül hivatkozott az integrátori szerződés jogszabályban előírt szigorú feltételeire, és az alperes személyes meghallgatása alapján elfogadta, hogy magánszemély nem köthet integrátori szerződést. Tekintettel arra, hogy az ítélet sem tartalmazza, a felperes szerint a fellebbezésében neki sem kell megjelölnie az integrátori tevékenységre vonatkozó jogszabályokat. Hangsúlyozta ugyanakkor, hogy az integrátorként történő nyilvántartásba vétel hiánya nem zárja ki, hogy a felek között létrejöhetett az általa megjelölt tartalmú szerződés. A felperes állította, hogy a 78.000.000 forint összeg a 2011-ben átadott 30.000.000 forint havi 2% kamattal növelt értékének felel meg, ami ugyancsak alátámasztja azt, hogy a 2015. évi tartozáselismerés alapja nem kölcsön-, hanem kizárólag az integrátori beruházási szerződés lehetett. Mindezek miatt az elsőfokú bíróság döntése a Ptk. 6:26. §-át és 6:95. §-át sérti.

[13] Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte, annak helyes indokai alapján.

[14] Az alperes fellebbezési ellenkérelme szerint a felperes az övétől eltérő tényállításait nem tudta bizonyítani, ezért az elsőfokú bíróság a jogviszony tartalmát helyesen állapította

meg a tartozáselismerő nyilatkozatban foglaltakkal megegyezően. Hangsúlyozta, hogy a kölcsönszerződések szóban jöttek létre, azok tartalmára nézve az időmúlás ellenére világos, konzisztens, a valóságnak megfelelő nyilatkozatot tett, szemben a felperes ellentmondásos előadásával. Az alperes szerint a felperes bármelyik tárgyaláson személyesen megjelenhetett és nyilatkozatot tehetett volna. Annak következményét, hogy önként nem kívánt nyilatkozatot tenni, és emiatt egyes tényállításai bizonyítatlanok maradtak, ő köteles viselni. Kiemelte, hogy a 2023. február 24-re kitűzött tárgyalás közös elhalasztásához a felperes kérelmére hozzájárult, ezután a felperes a következő tárgyaláson köteles lett volna személyes idézése nélkül is megjeleni. Az alperes állította, hogy a tényállás felderítéséhez a nyilatkozatával annak ellenére hozzájárult, hogy a Pp. bizonyításra, és a Ptk. tartozáselismerésre vonatkozó szabályai alapján a bizonyítás a felperest terhelte. Az alperes változatlanul állította, hogy a felperes által megjelölt tartalommal integrátori szerződést nem kötöttek, és a felperes előadása alapján még az sem állapítható meg, hogy mely időponttól számolt a felperes havi 2% mértékű kamattal. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a felajánlott tanúbizonyítást megalapozottan mellőzte, figyelemmel arra, hogy a tanúknak kizárólag a felperes elbeszéléséből lehetett ismerete a felek közötti jogviszonyról, ezért a vallomásuk ítéleti tényállás alapjául nem szolgálhatna. Kiemelte, hogy a felperes a közokiratban tett nyilatkozatát akarathibára hivatkozással nem támadta meg, olyan bizonyítási eszközt pedig nem ajánlott fel, amely alkalmas lett volna annak bizonyítására, hogy a szerződésük tilos szerződés.

[15] A fellebbezés az alábbiak miatt nem megalapozott.

[16] Az elsőfokú bíróság ítéletének nem volt fellebbezés hiányában első fokon jogerőre emelkedett rendelkezése, ezért a Fővárosi Ítéltábla teljes terjedelemben bírálta felül az elsőfokú ítéletet [Pp. 358. § (5) bekezdés].

[17] Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a perbeli jogvita elbírálásához szükséges tényállást, az általa megállapított tények helyesbítésre, vagy kiegészítésre nem szorultak, és az ítéletének jogi indokolása is megfelelt a Pp. 346. § (5) bekezdése előírásainak. A Fővárosi Ítéltábla annyiban egyetértett a fellebbezésben foglaltakkal, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 279. § (1) bekezdésébe ütköző módon értékelte a felperes terhére, hogy a 2023. április 19-i tárgyaláson személyesen nem jelent meg. A képviselője útján történt személyes megjelenésre kötelező idézését ugyanis a Pp. 136. § (4) bekezdése értelmében nem lehetett szabályszerűnek tekinteni. A felperes mulasztására hivatkozással a Pp. 276. § (4)-(5) bekezdése alapján a tanúbizonyítási indítványai nem lettek volna mellőzhetők, és önmagában az ellenérdekű fél nyilatkozatából sem lett volna levonható a bizonyítás szükségtelenségére vonatkozó jogszerű következtetés. Ezek az eljárási szabálysértések azonban nem hatottak ki az ügy érdemi eldöntésére, mert a felperes személyes meghallgatása, és az indítványozott bizonyítás lefolytatása nélkül is érdemben elbírálható volt a felperes keresete. A Fővárosi Ítéltábla ezért a Pp. 381. §-a alapján nem látott indokot az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére, és azt a Pp. 370. § (1) bekezdésében meghatározott korlátok között érdemben bírálta felül.

[18] A Fővárosi Ítéltábla érdemben mindenekelőtt arra mutat rá, hogy a felek közötti jogviszony a Ptk. hatályba lépését megelőzően keletkezett, és a 2013. évi CLXXVII. törvény (Ptké.) 50. § (1) bekezdése eltérő rendelkezése hiányában a Ptk. hatálybalépésekor fennálló kötelekkel kapcsolatos, a Ptk. hatálybalépését követően keletkezett tényekre, megtett jognyilatkozatokra – ideértve az e tények, illetve jognyilatkozatok által keletkeztetett újabb köteleket is – a Ptk. hatálybalépése előtt hatályos jogszabályok alkalmazását írja elő főszabály szerint. A felperes azonban a közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozatában a tartozáselismerése alapjául szolgáló jogviszonyra kiterjedően kijelentette, hogy a szerződésekre a Ptk. rendelkezései az irányadók. A felperes a keresetének a teljesítését a Ptk. alapján kérte, az alperes pedig nem tett ettől eltérő nyilatkozatot. A Fővárosi Ítéltábla ezért a Ptké. 50. § (2) bekezdésének alkalmazásával megállapíthatónak találta, hogy a felek a Ptk. hatálybalépése előtt kötött szerződésüket az új Ptk. hatálya alá helyezték.

[19] A fellebbezés elbírálása során abból kellett kiindulni, hogy a Pp. 342. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az érdemi döntés nem terjedhet túl a kereseti kérelmen, az ellenkérelmen és a beszámítási kérelmen. A Pp. 342. § (3) bekezdése pedig kimondja, hogy törvény eltérő rendelkezése hiányában az érdemi döntés nem terjedhet ki olyan jogra, amelyet a fél a perben nem állított.

[20] A felperes az alperes felé fennálló elszámolási kötelezettségét, és a visszafizetésre vonatkozó kereseti tényelőadása hiányából következően tartozásának a fennállását nem vitatta. A keresete alapjául szolgáló jogállítása kifejezetten az volt, hogy a 2015. április 28-án tett tartozáselismerő nyilatkozata a Ptk. 6:26. §-ába ütközik, és a Ptk. 6:95. §-a alapján semmis azért, mert az abban foglalt összeget, illetve a tartozás jogcímét nem a valóságnak megfelelően tartalmazza.

[21] A Fővárosi Ítéltábla hivatalból nem észlelt olyan körülményt, amely a tartozáselismerés esetében a felperes által megjelölttől eltérő nyilvánvaló semmisségi ok fennállására utalt volna.

[22] A Ptk. 6:95. §-a szerint semmis az a szerződés, amely jogszabályba ütközik, vagy amelyet jogszabály megkerülésével kötöttek, kivéve, ha ahhoz a jogszabály más jogkövetkezményt fűz. Más jogkövetkezmény mellett is semmis a szerződés akkor, ha a jogszabály ezt külön kimondja, vagy ha a jogszabály célja a szerződéssel elérni kívánt joghatás megtiltása.

[23] A Ptk. 6:26. §-a úgy rendelkezik, hogy ha a kötelezett a tartozását elismeri, a tartozás jogcíme nem változik meg, de a tartozását elismerő kötelezettet terheli annak bizonyítása, hogy tartozása az elismerő jognyilatkozat megtételének időpontjában nem vagy alacsonyabb összegben állt fenn, bírósági eljárásban nem érvényesíthető követelésen vagy érvénytelen szerződésen alapult.

[24] Az idézett jogszabályi rendelkezésekből következően a tartozását elismerő kötelezett bizonyíthatja, hogy a tartozásának összege az elismertnél kevesebb, illetve, hogy bírósági eljárásban nem érvényesíthető követelésen vagy érvénytelen szerződésen alapul. A tartozás összegének vagy jogcímének a valóságtól eltérő feltüntetése önmagában azonban még nem fosztja meg a tartozáselismerést azzal elérni kívánt joghatásoktól. Az elismerőnek lehetősége van bizonyítani, hogy az elismert tartozás más jogcímen áll fenn, mint amit az elismerés megjelöl, vagy hogy nem jött létre vagy érvénytelen a tartozás alapjául szolgálóként megjelölt a jogviszony. Erre figyelemmel a felperes tartozáselismerése nem ütközik jogszabályba, és nem semmis, ami a Ptk. 6:108. § (2) bekezdése alapján a felperes érvénytelenség megállapítására irányuló keresetének a teljesítését kizárta.

[25] Mivel a felperes jogállítására tekintettel a perbeli jogvita eldönthető volt a rendelkezésre álló tények és egyéb adatok alapján, nem volt szükséges további bizonyítás lefolytatása. Emiatt nem hatott ki a per érdemi eldöntésére, hogy az elsőfokú bíróság nem hallgatta meg személyesen a felperest, és nem folytatta le a felperes által indítványozott bizonyítást.

[26] A kifejtettek alapján a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét - az ítélet indokolásának módosításával, illetve kiegészítésével - a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[27] A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján az alperesnek a fellebbezési eljárás munkaigényéhez mérten mérsékelt összegben megállapított, áfát tartalmazó ügyvédi munkadíjából álló másodfokú perköltsége, továbbá a Pp. 102. § (1) bekezdése alapján a fellebbezési illeték megfizetésére kötelezte a felperest.

[28] A Fővárosi Ítéltábla tájékoztatja a felperest, hogy az Itv. 78. § (4) bekezdése szerint a fellebbezési illeték fizetése a határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon esedékes, azt az állami adó- és vámhatóság 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételi számlájára kell külön felhívás nélkül megfizetnie. A megfizetés során a közleményben fel kell tüntetnie az illetékfizetési kötelezettséget tartalmazó jogerős bírósági határozatot hozó bíróság megnevezését, a bírósági ügyszámot, valamint a fizetésre kötelezett adóazonosító számát [30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés e) pont].

Budapest, 2023. november 28.

Dr. Lente Sándor s.k.

a tanács elnöke

Dr. Csóka István s.k.

előadó bíró

Dr. Virág Csaba s.k.

bíró